

Sygn. akt V CSK 482/08

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa A. Spółki z o.o. w C.

przeciwko T. J.- M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 kwietnia 2009 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego

w [...]

z dnia 28 kwietnia 2008 r.,

odrzuca skargę kasacyjną pozwanej i zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Pozwana T. J.-M. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 kwietnia 2008 r., zaskarżając go w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego w C. poprzez obniżenie zasądzonej od pozwanej na rzecz powoda kary umownej z 147.197,04 zł do 112.457,68 zł i kosztów procesu z 10.977 zł do 6.709 zł (pkt 1) oraz w części orzekającej o kosztach procesu (pkt 3). Sąd I instancji uwzględnił niemal w całości (z wyjątkiem części roszczenia odsetkowego) powództwo powódki A. Sp. z o.o. o zapłatę przez pozwaną kar umownych z tytułu zwłoki w wykonaniu robót budowlanych na podstawie dwóch umów o modernizację stacji paliwowych. Sąd ten przyjął, że umowy przewidywały odpowiedzialność pozwanej za opóźnienie w wykonaniu umowy na zasadzie ryzyka, opóźnienie takie wystąpiło i obejmowało nawet dłuższy okres, niż objęty żądaniem powódki. Sąd Okręgowy odmówił rozważania podstaw miarkowania kary umownej, przyjął bowiem, że pozwana nie złożyła stosownego wniosku, a działanie w tym zakresie przez sąd z urzędu naruszyłoby równowagę procesową stron.

W wyniku apelacji pozwanej, która domagała się oddalenia powództwa, Sąd Apelacyjny obniżył zasądzone kary do 112.457,68 zł, przyjmując, że pozwana odpowiada za niewykonanie zobowiązania na zasadzie winy, a nie ryzyka, zatem nie było zasadne obciążenie jej karami za okres, w którym nie mogła wejść na plac budowy. Sąd Apelacyjny nie zgodził się natomiast z poglądem pozwanej o istnieniu podstaw do miarkowania kar, podzielił bowiem stanowisko – powołując odpowiednie orzecznictwo i piśmiennictwo, że z żądania oddalenia powództwa nie można odczytać *implicite* wniosku strony o miarkowanie kary, lecz konieczne jest złożenie przez nią wyraźnego wniosku, który ma formę zarzutu, wymaga wykazania określonych okoliczności faktycznych i objęty jest prekluzją procesową. W ocenie tego Sądu za takim poglądem przemawia różnica w przesłankach odpowiedzialności z tytułu kar umownych i podstawach miarkowania tych kar, zasada kontradiktoryjności postępowania cywilnego oraz obowiązki przedsiębiorcy wiodącego spór, objęte prekluzją procesową.

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła naruszenie prawa procesowego – art. 233 k.p.c. oraz art. 479¹⁴ § 2 k.p.c., a ponadto naruszenie prawa materialnego

– art. 362 k.c. w zw. z art. 471 k.c. i art. 484 § 2 k.c. (błędnie oznaczonego jako k.p.c.). i wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części.

Analiza tak sformułowanej skargi kasacyjnej prowadzi jednak do wniosku, że została ona skierowana przeciwko orzeczeniu korzystnemu dla pozwanej. Wyrok Sądu Apelacyjnego zawiera bowiem dwa zasadnicze elementy. W punkcie 1. (zaskarżonym przez pozwaną) w uwzględnieniu jej apelacji zmniejsza zasądzone od niej świadczenie i oddala powództwo o tą jego część, którą Sąd II instancji uznał za nieuzasadnioną. W tym punkcie nie ma merytorycznego rozstrzygnięcia o pozostałej części zawartych w apelacji żądań pozwanej. Zawiera je punkt 2. wyroku, w którym Sąd II instancji oddalił apelację w pozostałym zakresie. Zważywszy, że przedmiotem apelacji była całość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, oddalenie ujęte w punkcie 2 obejmuje tą część wniosku apelacyjnego pozwanej, w której domagała się ona oddalenia powództwa o zapłatę kwoty 112.458 zł.

Uzasadnienie skargi kasacyjnej i motywy mające wykazać potrzebę przyjęcia tej skargi do rozpoznania wskazują, że zamiarem pozwanej było podważenie tej ostatniej części rozstrzygnięcia, jednak zamiar ten nie został zrealizowany, skoro granice zaskarżenia zostały wyraźnie wyznaczone i nie mieści się w nich punkt 2. wyroku Sądu Apelacyjnego, a tylko skierowanie skargi przeciwko temu orzeczeniu dawałoby widoki na poddanie kontroli zasadności obciążenia pozwanej karami w wysokości 112.458 zł. Przypisanie skardze odmiennych granic zaskarżenia, niż te, które wyznaczyła strona skarżąca w jej treści byłoby niedopuszczalną ingerencją sądu w przedmiot tego środka prawnego.

Skutki wskazanego przez pozwaną zakresu zaskarżenia są dwa – wniesiony przez nią środek został w rzeczywistości skierowany przeciwko rozstrzygnięciu merytorycznemu korzystnemu dla skarżącej, a wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia jest nieadekwatna do rzeczywistej wartości roszczenia, o którym orzeczono w punkcie 1 wyroku Sądu Apelacyjnego, wynoszącej 34.740 zł (147.197,04 – 112.457,68 = 34.739,36). Zaskarżone orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego nie ma znaczenia, ponieważ jest tylko rozstrzygnięciem akcesoryjnym, związanym z merytorycznym wynikiem sprawy

i nie rzutującym na wartość przedmiotu skargi. W rezultacie skarga pozwanej okazała się niedopuszczalna. O ile niedopuszczalność z powodu niewystąpienia przesłanki pokrzywdzenia skarżącej kwestionowanym przez nią rozstrzygnięciem (tzw. gravamen) budziła wątpliwości w orzecznictwie, (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1971 r., III CZP 79/71, OSNCP 1972/6/101), o tyle po zmianie modelu procesu cywilnego zyskuje na znaczeniu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, nie publ.; z 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNC1997/11/166, czy z dnia 23 marca 2006 r., II CZ 22/06, nie publ.). Natomiast niedopuszczalność z powodu zbyt niskiej wartości przedmiotu zaskarżenia znajduje jednoznaczne źródło w treści art. 398² § 1 k.p.c. Wartość ta nie osiąga bowiem granicy 75.000 zł, wymaganej w sprawie gospodarczej.

W rezultacie skarga kasacyjna pozwanej podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1, art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c.